

Ходико Ю.Є.,

к.ю.н., доц. кафедри цивільного права №1

НЮУ імені Ярослава Мудрого

ПОРЯДОК ЯК ОСНОВА ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ОБ'ЄКТА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВОВІДНОШЕННЯ

При розгляді питання правового режиму об'єкта цивільних правовідносин (прав), одним із головних є визначення його поняття. Як в теорії права, так і в цивілістичній літературі даються різні поняття правового режиму, але фактично всі вони характеризуються одним терміном «порядок». Будь-яких пояснень тому, що вкладається в поняття «правового режиму» немає, вживання його відбувається в первісному значенні (*regimen* – лат.) – як встановлений порядок [1, с. 66]. Законодавець в цьому питанні є «солідарним». Зокрема, в Законі України «Про правовий режим майна, що забезпечує діяльність Верховної Ради» визначається, що це є порядок володіння, користування та розпорядження майном, що забезпечує діяльність Верховної Ради України [2].

Однак, слід вказати, що поняття правового режиму як порядку не можна зводити до певної сукупності норм, оскільки це тягне за собою «суттєве збіднення його змісту, перетворює на статичне явище, ототожнення з сукупністю правових норм, закріплених в нормативно-правовому акті» [3, с. 11]. Норма права лише закріплює правовий режим об'єкта цивільного правовідношення, що складає його джерело формування, але не охоплюється нею повністю шляхом викладення правил поведінки суб'єктів цивільних правовідносин в сфері обороту об'єкта цивільних правовідносин. Крім того, правовим засобом, що мотивує поведінку суб'єктів, виступають не самі норми права, а ті міри інформаційно-психологічного впливу, які в них закладені [4, с. 66].

Слід сказати, що зустрічаються в літературі і інші думки з вказаного питання. Зокрема, деякі автори зводять поняття правового режиму об'єкта цивільного правовідношення до сукупності прав та обов'язків суб'єктів. Проте, таке тлумачення правового режиму призводить до його ототожнення з правовим статусом суб'єкта. Тісний взаємозв'язок між вказаними категоріями дійсно існує. Правовий режим є свого роду «живильним середовищем», в якому відбувається і формується зміст суб'єктивних прав і юридичних обов'язків суб'єкта, тобто його правовий статус [5, с. 29]. Але, правовий статус це є характеристика суб'єкта, а правовий режим – об'єкта цивільного правовідношення.

Якщо розглядати правовий режим об'єкта цивільного правовідношення в теоретичному та практичному аспекті, то в першому випадку правовий режим є певний порядок регулювання цивільних відносин. В практичному сенсі, в житті, такий особливий порядок виражається в характері та обсязі суб'єктивних прав та юридичних обов'язків суб'єктів цивільних правовідносин з приводу об'єкта цивільних правовідносин. Проте, зводити правовий режим об'єкта цивільних правовідносин, розглядати автономно як сукупність прав та обов'язків суб'єктів цивільних правовідносин, не є правильним, оскільки правовий режим об'єкта цивільних правовідносин є складним регулятивним правовим комплексом (системою), який встановлює порядок регулювання цивільних правовідносин, що містить «невидимі» з точки зору практичного застосування регулятивні складові.

Таким чином, правовий режим об'єкта цивільного правовідношення, буде правильним розглядати як певний порядок регулювання цивільних відносин, що

встановлюється з приводу об'єкта цивільних правовідношення. Такий порядок проявляється в цілісній системі регулятивного впливу, метою якої є забезпечення упорядкованості суспільних відносин в сфері цивільно-правового обороту об'єктів цивільних правовідносин. Розгляд правового режиму як певного порядку регулювання суспільних відносин, дає можливість розглядати правовий режим об'єкта цивільного правовідношення як динамічне явище, в розрізі стадій його реалізації через механізм правового регулювання та структурних елементів.

Правовий режим об'єкта цивільного правовідношення є не просто порядком, а особливий порядок. Ця особливість полягає в тому, що правовий режим не просто направлений на упорядкування суспільних відносин в сфері обороту об'єкта цивільних правовідносин, а створення особливого специфічного порядку регулювання, що пов'язується з сукупністю факторів. Зокрема, це специфіка тієї сфери суспільних відносин, що підлягає врегулюванню, особливості об'єкта цивільних прав з приводу якого встановлюється правовий режим, бажаний правовий ефект, який необхідно досягнути встановленням певного правового режиму тощо. Все це, для встановлення правового режиму певного об'єкта цивільних правовідносин створює конкретну ступінь жорсткості правового режиму (сприятливості або несприятливості) для суб'єктів правовідносин. В результаті, на локальному, найнижчому рині регулювання певної сфери суспільних відносин (наприклад, право власності на автомобіль, спадкування земельної ділянки тощо) формується особливий порядок (правовий режим) об'єкта цивільного правовідношення, який свого роду є «унікальним» та не може бути застосований в тому вигляді в інших сферах, навіть якщо об'єкт один і той самий.

Список використаної літератури:

1. Городов О. А. Интеллектуальная собственность: правовые аспекты коммерческого использования. СПб. Изд-во СПбГУ 1999.
2. Про правовий режим майна, що забезпечує діяльність Верховної Ради України: Закон України від 13.12.1996 р. № 594/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 19. – Ст. 140.
3. Придворов В. А., Брыксина Г. С. Правовой режим органа государственной власти (теоретико-правовой аспект) // Ленинградский юридический журнал. – 2007. – № 3. – С. 5-21.
4. Магузов Н. И., Малько А. В. Политико-правовые режимы: актуальные аспекты // Общественные науки и современность. – 1997. – № 1. – С. 63-71.
5. Каминский, Б. Б. Индивидуальный правовой статус личности [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 Теория и история государства и права. История политических и правовых учений / Б.Б Каминский. – Свердловск : Б. и., 1986.

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
кафедра цивільного права,
кафедра господарського права

Полтавський юридичний інститут
кафедра цивільного, господарського та екологічного права

КРУГЛИЙ СТИЛ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ цивільного та господарського права

*Збірник матеріалів круглого столу
24 грудня 2015 р.*

Полтава
ТОВ "Фірма"Техсервіс"
2015

УДК 340
ББК Х623
А43

Редакційна колегія:

Гетьман Анатолій Павлович, д.ю.н., професор, академік НАПрНУ, проректор з наукових питань Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Гуторова Наталія Олександрівна, д.ю.н., професор, академік НАПрНУ, директор Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Борисова Валентина Іванівна к.ю.н., проф., член-кор. НАПрНУ, завідувач кафедри цивільного права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Задихайло Дмитро Вітольдович д.ю.н., проф., завідувач кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Пашков Віталій Михайлович, д.ю.н., доцент, завідувач кафедри цивільного, господарського та екологічного права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Гринько Павло Олександрович, асистент кафедри цивільного, господарського та екологічного права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Олефір Андрій Олександрович, к.ю.н., асистент кафедри цивільного, господарського та екологічного права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

**«Актуальні питання цивільного та господарського права»,
A43 круглий стіл, (2015; Полтава)**

Матеріали круглого столу «Актуальні питання цивільного та господарського права» [Текст]: збірник матеріалів круглого столу, Полтава, 24 грудня 2015 р. / НЮУ ім. Я. Мудрого; [редкол.: Гетьман А.П., Гуторова Н.О. та ін.] – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. – 88 с.

ISBN 978-617-7038-37-4

До збірника увійшли матеріали круглого столу викладачів, здобувачів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі – НЮУ ім. Я. Мудрого), Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі – ПЮІ НЮУ ім. Я. Мудрого), а також інших викладачів та практичних працівників, що висвітлюють різні актуальні питання цивільного та господарського права в Україні. За зміст публікацій відповідальність несе автор.

**УДК 346.22:342.3 (А77)
ББК Х 623.211.84**

- © Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2015
- © Полтавський юридичний інститут, 2015
- © ТОВ «Фірма «Техсервіс», оформлення, 2015

ISBN 978-617-7038-37-4